

## Vietnamin ja naapurimaiden pommitukset

Vuoteen 1964 asti Yhdysvallat osallistui Vietnamin ja sen naapurimaiden alueilla ilmasotatoimiin pääasiassa Etelä-Vietnamin ilmavoimia täydentävissä tehtävissä tai lähetti lentäjiä ja kalustoa itsenäisiin erikoisoperaatioihin, jotka tapahtuivat lähinnä CIA:n valvonnassa. Elokuussa 1964 Yhdysvaltojen laivaston ilmavoimat hyökkäsivät ensi kerran suurin voimin Pohjois-Vietnamin rannikon kohteita vastaan. Kaiken aikaa ilmavoimilla tuettiin taistelutoimintaa Etelä-Vietnamissa ja pyrittiin estämään henkilöstön ja materiaalin saapuminen Pohjois-Vietnamista joko suoraan etelään demilitarisoidun vyöhykkeen yli tai Laosin ja Kambodzhan alueiden kautta kiertäviä teitä ("Ho Tshi Monhin polkua") pitkin.

Varsinainen strateginen pommitussodankäynti jakaantui kahteen päävaiheeseen: Pohjois-Vietnamin alueen pommitukset vuosina 1965 - 1968 ja yritykset pakottaa Pohjois-Vietnam suostumaan rauhansopimukseen mm. Hanoi pommituksilla vuonna 1972.

Maaliskuussa 1965 alkoi suuri pommitusoffensiivi "Rolling Thunder" Pohjois-Vietnamia vastaan. Se jatkui eräitä taukoja lukuun ottamatta vuoden 1968 lopulle, jolloin Yhdysvallat ilmoitti keskeyttävänsä Pohjois-Vietnamin pommitukset. Maalit olivat aluksi sotilaskohteita, esimerkiksi asevarastoja ja siltoja, lähellä demilitarisoitua vyöhykettä 17. leveyspiirillä, mutta ajan myötä pommituksia laajennettiin pohjoiseen. Hanoi ja sen satamakaupunki Haiphong sekä Kiinan rajaseutu pysyivät toistaiseksi pommituksilta kiellettyinä alueina, ja muutenkin maalien valintaa rajoitettiin voimakkaasti Yhdysvaltojen hallituksen päätöksillä. Rajoituksilla pyrittiin lähinnä välttämään Kiinan vetämistä suoranaisesti sotaan mukaan, kuten oli tapahtunut Koreassa. Myös Neuvostoliiton vastatoimet otettiin huomioon.

Maaleja koskeneista rajoituksista huolimatta Pohjois-Vietnam joutui erittäin raskaiden pommitusten kohteeksi. Niillä pyrittiin estämään henkilöstön ja materiaalin siirtoja Etelä-Vietnamin alueelle. Pommituksilla ei noita tavoitteita kyetty saavuttamaan, joten käytännössä tyydyttiin Pohjois-Vietnamin - ja sen ohella myös Neuvostoliiton ja Kiinan - voimavarojen kuluttamiseen ja rankaisuun siitä, että sotaa jatkettiin. Ensisijaiseksi päämääräksi Yhdysvallat asetti pohjoisvietnamilaisten taistelutahdon murtamisen tuhoamalla sen teollisuuden kapasiteettia, jolloin Etelä-Vietnamissa toimivat sissit eivät saisi enää riittävästi tukea pohjoisesta. Tuloksia arvioitiin lähinnä sillä perusteella, kuinka paljon oli aiheutettu tappioita ja sidottu työvoimaa ilmapuolustukseen ja pommitusvaurioiden korjaamiseen.

Pohjois-Vietnamiin rakennettiin Neuvostoliiton ja Kiinan avustuksella erittäin vahva ilmapuolustus, joka kykeni koko sodan ajan tuottamaan tappioita amerikkalaisille. Ilmapuolustuksen aseisiin kuului ilmatorjuntatykkejä, ilmatorjuntaohjuksia ja MiG-hävittäjiä. Yhdysvaltojen ilmahyökkäyksiin osallistui noin tuhat lentokonetta ja 1 500 - 3 500 helikopteria. Pommituksiin käytetyt lentokoneet jakaantuivat kahteen osaan, Yhdysvaltojen ilmavoimiin (USAF) ja laivaston ilmavoimiin. Raskaita B-52 -koneita käytettiin sekä strategiisiin pommituksiin että välittömiin maataistelujen tukemistehtäviin. Ilmavoimien tukikohdat olivat Etelä-Vietnamissa, Thaimaassa sekä Guamin ja Okinawan saarilla, ja laivaston ilmavoimat toimivat lentotukialuksilta.

Pommitusten lukumäärä ja voimakkuus kasvoivat vuosittain. Vuonna 1965 tehtiin 25 000 pommituslentoa, 1966 lentoja oli 79 000 ja seuraavana vuonna 108 000. Pommimäärät kohosivat 63 000 tonnista vuonna 1967 jo 226 000 tonniin. Silti sotilaiden ja materiaalin solutus etelään kasvoi samaa tahtia, joten päätavoite jäi yhä saavuttamatta.

Pommitusoffensiivi Rolling Thunder keskeytettiin marraskuussa 1968 lähinnä siitä syystä, että tulokset eivät vastanneet kustannuksia ja Yhdysvaltojen maineen menetystä maailmalla. Siihen mennessä Yhdysvallat oli käyttänyt pommeja Vietnamissa jo yli kolme miljoonaa tonnia eli yhtä paljon kuin koko toisen maailmansodan aikana, eikä Pohjois-Vietnamin taistelutahdon murtumisesta nähty merkkiäkään.

Erittäin suuret pommimäärät käytettiin yrityksiin katkaista Laosin ja Kambodzhan kautta kulkenut liikenne. Tieverkosto oli laaja, yhteensä noin 13 000 kilometriä, ja sitä pommitettiin lähes päivittäin. On arvioitu, että tuolle laajalle tieverkostolle "Ho Tshi Minhin polulle" pudotettiin kaikkiaan 2 -3 miljoonaa tonnia pommeja, eikä liikennettä ei pystytty katkaisemaan. Huoltoteitä vastaan hyökättiin myös maajoukoilla Etelä-Vietnamista vuonna 1971 mutta edelleen heikoin tuloksin.

Pohjois-Vietnamin pommitukset aloitettiin uudelleen huhtikuussa 1972 tarkoituksella pakottaa Hanoi hallitus suostuman rauhansopimukseen. Tämä "Linebacker" operaatio keskittyi aluksi ilmapuolustuksen kohteiden, liikenneyhteyksien, varastojen ja voimaloiden pommittamiseen. Kuuden kuukauden aikana pudotettiin noin 160 000 tonnia pommeja.

Viimeinen suurpommitus ("Linebacker II") 18. - 29.12.1972 kohdistui suoraan Hanoiin. Hyökkäykseen käytettiin runsaasti raskaita B-52 -pommikoneita, jotka lähtivät yleensä Thaimaasta ja saivat Pohjois-Vietnamin yläpuolella vastaan voimakkaan torjuntatulituksen. Kaupungille ja sen väestölle sekä toisaalta teollisuudelle ja voimahuollolle aiheutetut vauriot olivat suuret, mutta myös amerikkalaisten tappiot koettiin raskaiksi. Pohjois-Vietnam kypsyi rauhansopimuksen tekoon, mikä tapahtuikin tammikuussa 1973.

Vietnamin sodan ilmahyökkäyksissä amerikkalaiset käyttivät 6,3 miljoonaa tonnia pommeja ja menettivät yhteensä 2 400 suihkukäyttöistä lentokonetta. Tuhot olivat ennennäkemättömän suuret sekä väestölle että taloudelle. Sodan lopputulokseen pommituksilla ei silti ollut ratkaisevaa vaikutusta, mikä aiheutui ainakin osaksi siitä, että monet rajoitukset kohteiden valinnassa ja pommitustauot heikensivät niiden tehoa. Yhdysvaltojen ilmavoimien historiassa kysytään, olisiko toisenlaisilla poliittisilla päätöksillä tai eri strategialla voitu lyhentää sotaa, jossa miljoonat ihmiset kuolivat. Alueen väestö on kärsinyt sodan tuhoista sen päättymisen jälkeenkin, sillä arviolta 40 000 on kuollut räjähtämättä jääneistä pommeista ja miinoista.

---

Lähteet: Walter Boyne, *Beyond the Wild Blue* (1997), s. 141 - 176; Gabriel Kolko, *Century of War* (1994), s. 426 - 435; Ahti Lappi, *Ilmatorjunta kylmässä sodassa* (2003), s. 311 - 354; Robert McNamara, *In Retrospect* (1996).

Internet: [https://fi.wikipedia.org/wiki/Vietnamin\\_sota](https://fi.wikipedia.org/wiki/Vietnamin_sota), [http://en.wikipedia.org/wiki/Vietnam\\_War](http://en.wikipedia.org/wiki/Vietnam_War), [https://en.wikipedia.org/wiki/Operation\\_Rolling\\_Thunder](https://en.wikipedia.org/wiki/Operation_Rolling_Thunder), <http://www.history.com/topic/s/vietnam-war/operation-rolling-thunder>, [https://en.wikipedia.org/wiki/List\\_of\\_bombs\\_in\\_the\\_Vietnam\\_War](https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_bombs_in_the_Vietnam_War), <http://legaciesofwar.org/resources/books-documents/land-of-a-million-bombs/>